

Punt 3. : Toepassing windenergie in de gemeente Hellendoorn, beoordeling verzoek Raedthuys tot realisatie windpark met 9 windturbines nabij de Veeneleiding in het gebied tussen Daarle en Daarlerveen

Gemeente
Hellendoorn

Aan de raad

Samenvatting:

De firma Raedthuys heeft op 14 december 2009 een verzoek ingediend bij het college tot wijziging van het bestemmingsplan voor de realisatie van 9 windturbines met een vermogen van elk 3 MegaWatt in het gebied tussen Daarle en Daarlerveen nabij de Veeneleiding. Op 12 juli 2010 is het verzoek opnieuw ingediend, maar nu gericht aan de raad. Algemeen geldt, dat steeds meer gekozen wordt voor grotere parken voor het opwekken van windenergie. Het landelijke beleid richt zich steeds op concentratie in aangewezen gebieden naast het toelaten van parken bij grootschalige infrastructuur, grote bedrijventerreinen en grote agrarische complexen. Dit verzoek lijkt milieutechnisch haalbaar, maar de locatie voldoet niet aan de Omgevingsvisie van de provincie Overijssel, omdat deze in het Maten en Flierenlandschap ligt. Bebouwing is hier ongewenst. Daarmee is de gevraagde locatie ook niet geschikt voor windenergie. Wij stellen voor het verzoek af te wijzen. In onze optiek is er in het buitengebied van de gemeente Hellendoorn ook geen andere geschikte locatie voor windenergie.

Opdracht:

In het coalitieakkoord staat: 'de mogelijkheid voor het realiseren van windmolens in de omgeving van Daarle en Daarlerveen wordt op zijn merites bezien'. Het verzoek voor het plaatsen van 9 windturbines, een particulier initiatief van de firma Raedthuys Windenergie BV is door ons integraal beoordeeld. Dit raadsvoorstel geeft inzicht in de haalbaarheid van windenergie op de gevraagde locatie en in het buitengebied van de hele gemeente.

Aanleiding:

De firma Raedthuys Windenergie BV (hierna Raedthuys) heeft op 14 december 2009 een verzoek ingediend tot wijziging van het bestemmingsplan voor de realisatie van 9 windturbines met een vermogen van elk 3 MW (MegaWatt) in het gebied tussen Daarle en Daarlerveen nabij de Veeneleiding.

Raedthuys heeft met 8 grondeigenaren afgesproken, dat op hun grond een windturbine geplaatst kan worden. In de aanvraag is vooralsnog gekozen voor het toepassen van de windturbine van het type Vestas V90 met een ashoogte van 105 m en een diameter van de rotor van 90 m. Dit resulteert in een tiphoogte (hoogste punt wiek in verticale stand) van 150 m. Windservice Holland heeft een berekening gemaakt van de mogelijke opbrengst aan elektriciteit. Deze bedraagt bij benadering 55.800 MWh/jaar. Deze productie komt overeen met het energieverbruik van ongeveer 16.000 huishoudens.

In de aanvraag geeft Raedthuys aan, dat deze ontwikkeling milieutechnisch haalbaar is. Dit is niet nader onderzocht door de gemeente. Uit de aanvraag blijkt ook, dat nader onderzoek benodigd is naar de gevolgen voor Flora en Fauna. Dit nadere onderzoek is niet uitgevoerd.

De aanvraag is ingediend als verzoek tot wijziging van het bestemmingsplan bij het college. Het bestemmingsplan "Buitengebied 2009" is van toepassing voor deze locatie en dit bestemmingsplan voorziet niet in mogelijkheden tot het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid voor bouwwerken zoals de turbines waar hier sprake van is. Na contact met Raedthuys is de aanvraag opnieuw ingediend op 12 juli 2010 met daarin opgenomen het verzoek tot herziening en is het verzoek nu gericht aan de raad van de gemeente Hellendoorn.

(code voor postverwerking)

Doelstelling:

Beoordelen van het verzoek tot het plaatsen van 9 windturbines op de gevraagde locatie in de gemeente Hellendoorn.

Oplossing:*Inleiding*

Er liggen wereldwijd, landelijk en op lokaal niveau afspraken, gericht op terugbrengen van CO₂-emissie, opwekken van duurzame energie en over de inzet van windturbines.

Op land stond in de zomer van 2009 ongeveer 2.000 MW opgesteld vermogen aan windenergie. Voor wind op land geldt dat het kabinet in 2011 2.000 MW extra opgesteld vermogen windenergie via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE-subsidie) wil realiseren. Dit vereist dat alle vergunningen zijn verleend. Op de lange termijn (2020) wordt ruimte gezocht voor een doorgroei van windenergie op land tot ten minste 6.000 MW opgesteld vermogen.

Windenergie op zee wordt minder toegepast, is ook aanmerkelijk duurder en vraagt daarmee een grotere bijdrage in de vorm van subsidie via de SDE-regeling. Op de lange termijn (2020) wordt ruimte gezocht voor een capaciteit van ook ten minste 6.000 MW opgesteld vermogen op zee. Verdere doorgroei tot 20.000 MW opgesteld vermogen op zee lijkt mogelijk.

Rijksbeleid

Het (rijks)beleid voor windenergie is verwoord in diverse nota's op het gebied van energiebeleid, klimaatbeleid, emissiereductie, natuurbeleid, externe veiligheidsbeleid en ruimtelijk beleid.

Op basis van de Kyoto-afspraken moet Nederland een CO₂-emissiereductie bewerkstelligen voor de periode 2008-2012 van 6% ten opzichte van het niveau in 1990.

Om dit te bereiken is het opwekken van duurzame energie één van de mogelijkheden.

Een deel van de duurzame energie kan door windturbines worden opgewekt. Voor windturbines is in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (nationaal deel, 2000) en in het Nationaal Milieubeleidsplan 4 de doelstelling opgenomen om in 2010 1.500 MW windenergie te realiseren. Voor de uitwerking van deze doelstelling hebben de ministeries van Economische zaken en VROM in juli 2001 een overeenkomst gesloten met de ministeries van LNV, V&W en Defensie, de provincies en de gemeenten: de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW).

In het werkprogramma 'Schoon en zuinig' (september 2007) zijn de doelstellingen voor windenergie geactualiseerd. Hierin is een uitbreiding van windenergie op land met 2.000 MW, door onder andere het vernieuwen van bestaande locaties (met kleine verouderde windturbines) en het ontwikkelen van nieuwe locaties, vastgelegd. Om dit extra op land op te stellen vermogen ruimtelijk goed in te passen, is een Nationaal plan van aanpak windenergie opgesteld, dat op 30 januari 2008 door een groot aantal bestuurlijke en maatschappelijke vertegenwoordigers is bekrachtigd.

In hoofdstuk 4 van de Nota Ruimte is het rijksbeleid voor plaatsing van windturbines op het land beschreven. Het is aan de provincies en gemeenten om uiteindelijk het beleid verder uit te werken en voor de uitvoering van windenergieprojecten te zorgen. De provincies en gemeenten moeten de mogelijke effecten op natuur, cultuurhistorie en landschap expliciet betrekken bij hun locatiekeuzes. Langs nieuwe strakke dijken en langs grote wateren kunnen -onder voorwaarden- windturbines worden geplaatst.

Grootschalige opwekking op zee is volgens Nota Ruimte alleen toegestaan in de Exclusieve Economische Zone (EEZ) van de Noordzee, op de territoriale zeelocatie Nearshore Windpark bij Egmond (NH) en in het gemeentelijk zeegebied van Rotterdam en Velsen.

Op 12 november 2007 is een klimaatakkoord (bestuursakkoord) gesloten tussen gemeenten (VNG) en Rijk. Het Rijk en de gemeenten bevorderen dat:

- het Rijk en de gemeenten naar het vergroten van het aandeel duurzame energie tot 20% in 2020 streven;
- het Rijk en de gemeenten naar een verdubbeling van het opgesteld vermogen van windenergie op land in 2011 streven. Het Rijk en de gemeenten zullen tezamen een nationaal uitvoeringsprogramma windenergie opstellen waarin de ambities, maatregelen

om de belemmeringen in regelgeving op te heffen en mogelijkheden voor inpassing van nieuwe windturbines zijn uitgewerkt. Daarbij dient rekening gehouden te worden met een verantwoorde inpassing van windturbines in het landelijk gebied;

- het Rijk de Subsidieregeling Duurzame Energieproductie (SDE) in het voorjaar van 2008 openstelt;
- de gemeenten in bestemmingsplannen ruimte voor duurzame energie geven, onder andere door het aanwijzen van locaties voor de opwekking hiervan;
- als aandeelhouder van energie- en afvalbedrijven blijvend hun invloed aanwenden om de mogelijkheden voor het gebruik van duurzame energie en restwarmte te benutten, en
- de gemeenten de ontwikkeling van "groen gas" ondersteunen en medewerking geven aan proefprojecten. Vooral regelgeving en lokale acceptatie zijn aandachtspunten.

Er is nog geen nationaal uitvoeringsprogramma opgesteld. De SDE-regeling is wel in de loop van 2008 opengesteld door het Rijk. Als gemeente hebben we in bestemmingsplannen geen locaties aangewezen om ruimte te bieden aan duurzame energie. Windenergie is onderdeel van de Crisis- en herstelwet en daarmee zijn belemmeringen in de regelgeving verminderd.

De locatie, waarvoor de aanvraag is gedaan, ligt niet in een gebied met een grootschalige landschapsstructuur, maar juist op de landinwaarts gelegen zandgronden van Hoog-Nederland met een kleinschalige landschapsstructuur. Daarmee leent de locatie zich niet voor windenergie volgens het Ruimtelijk Perspectief Windenergie op Land van het ministerie van VROM (zie bijlage 2). Dit wordt bevestigd in het advies van de rijksadviseur voor het landschap, mevrouw Feddes (zie bijlage 3)

Zowel vanuit beschikbaarheid van wind als vanuit de karakteristiek van het kleinschalige zandlandschap zijn grote opstellingen met windturbines hier helemaal geen logische invulling.

Provinciaal beleid

Ook de provincie Overijssel heeft zich uitgesproken over windenergie. In de Omgevingsvisie 2009 staat , dat er gestreefd wordt naar een omvang van minimaal 80 MW aan productiecapaciteit voor windenergie. In diezelfde visie staat ook dat windenergie binnen onze gemeente niet mogelijk is binnen de Ecologische Hoofdstructuur en binnen de laagvliegzone die tussen het dorp Daarlerveen en de Veeneleiding ligt. Het overige deel van de gemeente is aangewezen als overig gebied en is daarmee niet uitgesloten voor het toepassen van windenergie. Binnen de provincie zijn twee zoekgebieden aangewezen, te weten de omgeving Nieuw Leusen/Ommen en de omgeving Staphorst/Zwolle/Dalfsen. In deze gebieden acht de provincie een omvang van totaal 50 MW haalbaar. Dit houdt in, dat de provincie ook ruimte ziet voor locaties buiten de zoekgebieden in het "overig gebied voor windenergie". Binnen de "kansrijke zoekgebieden" en het "overig gebied voor windenergie" zullen verzoeken beoordeeld worden of in voldoende mate wordt bijgedragen aan de gebiedsontwikkeling en de versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Dit is geschetst in de catalogus Gebiedskenmerken en aan de in de Omgevingsverordening vastgelegde voorwaarden. In de Omgevingsverordening is opgenomen, dat windenergie in de groene omgeving (buiten bestaand bebouwd gebied) uitgevoerd moet worden in clustervorm. Een cluster bestaat uit minimaal vier windturbines. De verplichting tot clustering geldt niet voor het bebouwde gebied.

De locatie is getoetst aan de Omgevingsvisie van de provincie. Uit de toets blijkt, dat bebouwing op de locatie waar het hier om gaat, ongewenst is. De locatie is gelegen in het maten- en flierenlandschap. Het toepassen van windenergie heeft een te grote invloed op de waarden van het gebied. Het lineaire landschap met open 'kamers' en coulissen dient bewaard te blijven en waar mogelijk versterkt te worden. Voor dit gebied geldt, dat het één grote open kamer is omgeven door de coulissen langs de Slagenweg en het groen langs de Veeneleiding. In bijlage 1 is weergegeven welke aspecten aan de orde komen bij het beoordelen van het verzoek op basis van de Omgevingsvisie van de provincie.

Vanuit de waarden in het gebied is het ongewenst om op deze locatie een grote opstelling met windturbines te realiseren.

Gemeentelijk beleid

Zoals hiervoor aangegeven is in het coalitieprogramma 2010-2014 opgenomen, dat het verzoek tot plaatsen van windturbines op haar merites beoordeeld zal worden.

Ook de gemeente Hellendoorn heeft al eerder verzoeken voor realisatie van windenergie voorgelegd gekregen. Daar heeft de gemeente geen medewerking aan verleend. In de toelichting op het bestemmingsplan "Buitengebied 2009" is verwoord welke afwegingen daarin zijn meegewogen. De letterlijke tekst luidt:

"Op 14 oktober 2003 heeft het college besloten af te zien van de ontwikkeling van windenergie binnen de gemeente Hellendoorn. Bij deze afweging spelen een aantal factoren, zoals landschappelijke inpasbaarheid, het bestaan van ecologische belemmeringen op grond van de EHS en de Vogel- en Habitatrichtlijn, en het provinciaal standpunt dat terughoudendheid inhoudt ten aanzien van ontwikkeling van windenergie op kleine schaal in grote delen van de provincie. Dit betekent niet dat de gemeente Hellendoorn duurzame energie afwijst.

In het Klimaatbeleids- en uitvoeringsplan gemeente Hellendoorn 2004-2008 heeft duurzame energie op meerdere plaatsen een plek gekregen. Duurzame energie kan zich op meerdere wijzen manifesteren. Naast windenergie zijn er ook andere vormen van duurzame energie denkbaar, zoals bio-energie, warmtepompen, zonne-energie, warmte/koude opslag, waterkracht en aardwarmte."

Het klimaatbeleid/energiebeleid binnen de gemeente is vanaf 2004 gestructureerd aangepakt. Voor het klimaatbeleidsplan 2004 – 2008 is in het kader van de BANS regeling een bijdrage ontvangen. Aansluitend is voor het op 7 oktober 2008 vastgestelde projectenplan klimaatbeleid 2009 – 2012 een bijdrage ontvangen. De afgelopen jaren is een scala aan projecten uitgevoerd variërend van onderzoeken (energie visies etc.), communicatie naar en met specifieke doelgroepen zoals de industriële en agrarische bedrijven tot concrete afspraken met marktpartijen en inbreng van duurzame energie binnen externe en gemeentelijke projecten. Voorbeelden zijn energiescans voor bedrijven, energiemarkten voor particulieren, bijdrageregelingen voor energiemaatregelen zoals de aanschaf van zonneboilers, zonnepanelen en in 2010 een regeling die specifiek is gericht op de isolatie van de woning. In het kader van de ontwikkeling van nieuwe woongebieden zijn met ontwikkelaars concrete afspraken gemaakt over het toepassen van een 10 % strengere EPC-waarde dan op basis van de huidige regelgeving geëist mag worden. Met de provincie en de Woningstichting Hellendoorn zijn in dat kader ook afspraken gemaakt over duurzaamheidsmaatregelen in de bestaande woningvoorraad. Ook binnen gemeentelijke projecten zoals het Ravijn is nadrukkelijk bezien of duurzame energie opwekking mogelijk is. In het geval van het Ravijn is mede op basis van een uitgebreide MER-procedure besloten over te gaan tot de toepassing van biobrandstof in de vorm van houtkachels, waarmee de accommodatie grotendeels van warmte kan worden voorzien.

In het coalitieprogramma 2010-2014 is opgenomen, dat de gemeente specifiek aandacht vraagt voor het beperken van de milieubelasting bij levering van producten en diensten. Tevens is opgenomen in het coalitieprogramma, dat de gemeente burgers stimuleert in milieubewust gedrag door voorlichting en eventuele subsidies. Middels het klimaatbeleid/energiebeleid als hiervoor beschreven wordt al veel gedaan aan de duurzaamheidsaspecten. In de komende periode zal dit beleid nader geëvalueerd worden via een evaluatienota. Een nader onderzoek naar mogelijkheden van toepassing van kleinschalige windenergie zal onderdeel zijn van de evaluatienota. Daar waar verbeteringen/uitbreidingen mogelijk zijn zullen voorstellen worden gedaan. In voorkomende gevallen worden voorstellen gedaan in aanloop naar de begroting 2012 en de jaren daarna.

In het bestemmingsplan "Buitengebied 2009" is de onderliggende grond bestemd als "Agrarisch met waarden". De "waarden" in het gebied zijn de openheid en het reliëf, de laagte in dit gebied. Het gebied is een open, lager gelegen en strak verkaveld gebied (strokenverkaveling) van vroegere hooilanden, gelegen langs de Veeneleiding, een kanalisatie van de Daarlese Beek. De hooilanden zijn nog duidelijk te herkennen als de open zone aan weerszijden van de Veeneleiding en vormen een landschappelijke drempel naar het veengebied verder naar het noordoosten. Het omliggende gebied laat zich richting Daarle zien als een kleinschalig landschap met struweel en de Daarlese es. Richting Daarlerveen wordt het begin van het veenkoloniaal landschap zichtbaar met het kanaal Almelo-Haandrik en het bebouwingslint Vroomshoop, Daarlerveen,

Vriezenveen. De overgang van de omgeving met het kleinschalige Twentse landschap in Daarle naar het meer open veenkoloniale landschap presenteert zich juist in het gebied rond de Veeneleiding.

De locatie is niet geschikt voor de gevraagde windturbines vanwege de aanwezige waarden in het gebied.

Hinder naar de omgeving

Bij omwonenden en andere betrokkenen bestaat vaak de vrees dat de realisatie van windenergieprojecten hinder kan opleveren. De belangrijkste neveneffecten die kunnen optreden, en die getoetst moeten worden, zijn (in willekeurige volgorde):

1. geluidhinder
2. slagschaduw (hinder voor woonbebouwing door repeterende schaduw van de draaiende wieken).
3. externe veiligheid - afbrekende rotorbladen (bijvoorbeeld bij plaatsing langs snel-, spoor- en waterwegen, buisleidingen en/of bedrijfsterreinen).
4. effecten op de natuur (onder andere vogels die er tegen aanvliegen)
5. effecten op landschap en cultuurhistorie (visuele hinder, landschappelijke inpassing)

De eerste drie aspecten zijn vastgelegd in regels, die van toepassing zijn via de Wet Milieubeheer. Uit de aanvraag blijkt, volgens aanvrager, dat hieraan wordt voldaan. Voor de effecten op natuur is de Flora en Faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 van toepassing. In de omgevingsvisie is een gedeelte van het gebied aangewezen als weidevogelgebied en gebied voor ganzen. Nader onderzoek is nodig naar de gevolgen voor de natuur en vooralsnog niet uitgevoerd door Raedthuys. Er kan daarom nu nog niet bepaald worden of een herziening van het bestemmingsplan gerealiseerd kan worden.

In het verzoek tot herziening van het bestemmingsplan kiest Raedthuys voor de maximale invulling van dit open gebied. Daarbij is de geluidbelasting op de omgeving en de onderling benodigde afstand bepalend geweest voor het aantal windturbines. Vanwege het geluid is een afstand van ongeveer 400 m tot omliggende woningen benodigd. De afstand tussen de windturbines bedraagt in alle windparken ongeveer 4 à 5 keer de diameter van de rotor oftewel 360 tot 450 m. Met de negen turbines is het volledige open gebied binnen onze gemeente ter grootte van 800 m bij 3600 m ingevuld. Dit is tegelijkertijd het maximale dat milieutechnisch haalbaar is.

Finale conclusie

De gemeente heeft in eerdere verzoeken voor toepassing van windenergie niet meegewerkt aan de herziening van het bestemmingsplan. Ook in het bestemmingsplan "Buitengebied 2009" zijn geen locaties en mogelijkheden opgenomen voor toepassing van windenergie.

Het beleid van de rijksoverheid richt zich steeds nadrukkelijker op het alleen toestaan van windenergie in de grootschalige landschappen en bij grootschalige bebouwde complexen. De provincie Overijssel heeft zoekgebieden aangewezen en "overige gebieden". De onderhavige locatie valt in de "overige gebieden" maar volgens de gebiedskenmerken van de Omgevingsvisie is het gebied aangewezen als maten- en flierenlandschap. Bebouwing is nadrukkelijk niet gewenst in gebieden met deze cultuurhistorisch aanduiding.

De gevraagde locatie is een open gebied met waarden die zijn vastgelegd in het bestemmingsplan "Buitengebied 2009". De overgang van de omgeving met het kleinschalige Twentse landschap in Daarle naar het meer open veenkoloniale landschap presenteert zich juist in het gebied rond de Veeneleiding en dient in stand te blijven. Op basis van deze waarden dient het gebied juist onbebouwd te blijven.

Daarmee komt de gevraagde locatie, maar ook het overige buitengebied van de gemeente Hellendoorn niet in aanmerking voor het toepassen van windenergie en wordt voorgesteld om het verzoek af te wijzen.

Communicatie:

Na het besluit van de raad wordt aanvrager hiervan in kennis gesteld. Het besluit wordt ook gepubliceerd in het Hellendoorn Journaal.

Effecten meten:

Op basis van de afwijzing van het verzoek is er geen verandering voor de gemeente Hellendoorn en is er geen aanleiding om het effect te meten.

Planning en juridische consequenties:

Na het besluit van de raad biedt de Wet ruimtelijke ordening belanghebbenden de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift. De indieners van het bezwaarschrift worden gehoord door de gemeentelijke bezwaarschriftencommissie, die vervolgens advies uitbrengt aan de raad. Vervolgens neemt de raad een beslissing op de ingediende bezwaarschriften. Tegen het besluit van de raad is beroep mogelijk bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Concept Besluit:

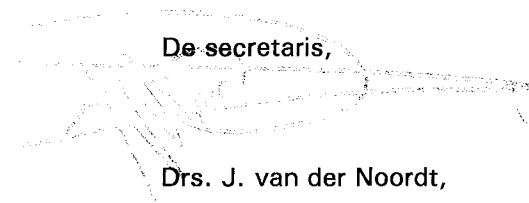
- a. De raad van de gemeente Hellendoorn wijst het verzoek af tot plaatsing van 9 windturbines langs de Veeneleiding in het gebied tussen Daarle en Daarlerveen
- b. De raad van de gemeente Hellendoorn besluit, dat zijn standpunt als opgenomen in het bestemmingsplan "Buitengebied 2009" te handhaven om het hele buitengebied van de gemeente Hellendoorn uit te sluiten van het toepassen van windturbines, vergelijkbaar met het onderhavige verzoek van Raedthuys.

Nijverdal, 14 september 2010

Burgemeester en Wethouders van Hellendoorn,

~~De secretaris,~~

de burgemeester,

Drs. J. van der Noordt,

ir. J.J. van Overbeeke

Advies commissie(s):

De commissie GB stemt ermee in dat het voorstel wordt voorgelegd aan de raad.

Nr. 10INT01407

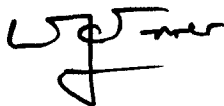
Nijverdal, 16 november 2010

Aldus besloten,

De raad van Hellendoorn,

De griffier,

de voorzitter,

Bijlagen:

Bijlage 1: Toets verzoek windenergie aan de Omgevingsvisie van de provincie Overijssel

Bijlage 2: Samenvatting Ruimtelijk perspectief windenergie op land

Bijlage 1

Toets verzoek windenergie aan de Omgevingsvisie van de provincie Overijssel

Is de functie toegestaan binnen Overijssel en welke nadere beoordeling vraagt de nieuwe functie	
Voldoet het verzoek aan generiek beleid	Toepassing windenergie is onder voorwaarden toegestaan ingevolge de Omgevingsvisie
Voldoet aan ontwikkelingsperspectief	<p>De locatie valt bij de toetsing aan het ontwikkelingsperspectief in het Mixlandschap.</p> <p>Het Mixlandschap heeft als hoofdrichting landbouw, natuur, water en wonen als goede burens. Er is ruimte voor landbouw, landschapsontwikkeling, natuur, cultuurhistorie, vrije tijd, wonen en overige bedrijvigheid.</p> <p>Voor deze locatie geldt de aanduiding buitendijks gebied, beekdal of veenweidegebied. Het betreft een beekdal. Bij het uitwerken van het GGOR wordt uitgegaan van landbouwkundig gebruik als grasland vanwege de eigenschappen van de bodem en het watersysteem.</p> <p>De functie windenergie is toegestaan in het mixlandschap.</p>
Hoe het verzoek toetsen aan de omgevingsvisie:	
Is er sprake social/economische reden	Ja, invulling met productie duurzame energie
Is de functie nieuw of is de schaal/impact groot?	De functie is nieuw en de schaal/impact is groot
Is de functie gebiedseigen of gebiedsvreemd?	De functie is gebiedsvreemd
In welke mate vervult het initiatief eigen belang of ook maatschappelijke belangen	Eigen belang van aanvrager, maar ook groter maatschappelijk belang. Het is vanuit het landelijk beleid nadrukkelijk gewenst om energie duurzaam op te wekken. Windenergie is op dit moment de meest rendabele vorm.
Conclusie	<p>Op basis van de voornoemde aspecten moet de functie windenergie op deze locatie nader beoordeeld worden op basis van de gebiedskenmerken als geformuleerd in de Omgevingsvisie.</p> <p>Tevens is de kwaliteitsimpuls groene omgeving van toepassing. Een eventuele meerwaarde van de nieuwe bestemming dient geïnvesteerd te worden in verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de groene omgeving.</p>

Beoordeling nieuwe functie op basis van de gebiedskenmerken	
<p><i>Natuurlijke laag</i></p>	<p>Beekdal en natte laagtes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norm <p>Het waterpeil is niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Richting <p>Beekdalen en laagtes krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van het watersysteem, de waterkwaliteit en voldoende ruimte voor water en indien het bestaande (agrarisch) gebruik dat toelaat natuurlijke dynamiek.</p> <p>Als ontwikkelingen plaats vinden in of in de directe nabijheid van beekdalen en natte laagtes, dan dragen deze bij aan extra ruimte voor de dynamiek van het stromende water en het vasthouden van water, aan versterking van de samenhang in het beeksysteem en aan vergroting van de zichtbaarheid, bereikbaarheid en beleefbaarheid van het water. Dit zijn uitgangspunten bij (her)inrichting.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspiratie <p>De onderdelen vanuit een perspectief op het geheel van het lineaire beeksysteem inrichten en beheren. De oeverlanden komen onder invloed van de waterdynamiek. (Broek)bos op de hogere randen</p> <p>Conclusie: Waterpeil is van belang voor gebruik als grasland, voldoende ruimte voor water, zorgdragen voor dynamiek en vasthouden van water, vergroten zichtbaarheid en bereikbaarheid van water. Het gebied lineair inrichten. Toepassen van windenergie is op basis van de natuurlijke laag haalbaar, mits het aspect water voldoende wordt ingepast.</p>
<p><i>Laag van het agrarisch cultuurlandschap</i></p>	<p>Maten en Flierenlandschap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norm <p>In het Maten en Flierenlandschap is het waterpeil niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.</p> <p>De Maten, Flieren en beken krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van het onbebouwde karakter, de continuïteit van de beekloop, voldoende ruimte voor water en het lineaire landschap met open 'kamers' en coulissen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Richting <p>Als ontwikkelingen plaats vinden in of nabij het Maten en Flierenlandschap, dan dragen deze bij aan versterking van het historische lineaire landschap met open 'kamers' en coulissen, aan accentuering van de overgang naar hogere gronden, de toegankelijkheid, de beleefbaarheid en het vasthouden van water. Inrichting van nog gave delen richt zich op het behouden van de cultuurhistorische waarden..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspiratie <p>Openheid behouden door gebruik als hooi- en weiland, in combinatie met natuur-, landschaps- en cultuurhistorisch beheer.</p> <p>Ambitie voor dit landschap: De ambitie is dit landschapstype weer herkenbaar te maken, en de samenhang met de esdorpen en erven weer betekenis te geven. De nog gave delen verdienen een intensief op cultuurhistorische waarden gerichte inrichting en beheer. Voor de andere delen is het aanzetten van de randen, het beleefbaar maken van het waterrijke karakter, de continuïteit van het landschap het uitgangspunt. Nieuwe</p>

	<p>draggers als biomassateelt, (es)dorpsontwikkeling in de nabijheid, water(voorraad)berging, particulier natuurbeheer zijn voor dit landschap aan de orde.</p> <p>Conclusie: Water is een belangrijke sturende factor, de beschermende bestemmingsregeling is gericht op onbebouwd laten, voldoende ruimte voor water, lineair landschap bewaren, cultuurhistorische waarden beheren en herstellen. Windenergie leidt tot bebouwing in het gebied van turbines, hetgeen niet is toegestaan op basis van dit gebiedskenmerk.</p>
<i>Stedelijke laag:</i>	<p>Kanalen en vaarten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Richting Als ontwikkelingen plaats vinden in de directe omgeving van kanalen en vaarten, dan dragen deze, voor zover nog aanwezig, bij aan de functie van deze kanalen en vaarten als dragers van verkeer over water. Als ontwikkelingen plaats vinden aan kanalen en vaarten, dan dragen deze bij aan verdere versterking van hun rustige en voorname karakter, behoud en versterking van het watererfgoed als identiteitsdragere en herstel van continuïteit – ook van de begeleidende landschappelijke structuren – waar nodig. • Inspiratie Op enkele snijpunten met regionale wegen, spoorlijnen en autosnelwegen: toevoeging van logistieke functies. Onderdelen van het watererfgoed (bruggen, sluisen, bedieningsgebouwen, bruggen, begeleidende dijken en paden worden als ensembles beschouwd. De vormgeving van nieuwe bruggen, sluisen en andere werken krijgt extra aandacht. <p>Conclusie: Geen beperking op ontwikkeling windenergie vanwege aanwezigheid kanaal.</p>
<i>Lust en leisure:</i>	Niet van toepassing
Algehele conclusie gebiedskenmerken	<p>De functie windenergie is niet toepasbaar binnen het gebiedskenmerk "maten en flierenlandschap" als onderdeel van de laag van het agrarisch cultuurlandschap. Daarmee is de functie op deze locatie niet toegestaan ingevolge het provinciale beleid.</p>
Kwaliteitsimpuls groene omgeving	<p>Op welke wijze wordt de kwaliteit van de groene omgeving verbeterd als compensatie voor de nieuwe functie?</p> <p>De vraag hoeft nu niet nader beantwoord te worden, omdat de functie niet passend is ingevolge het provinciale beleid</p>

= 10 =

(code voor postverwerking)

Samenvatting Ruimtelijk perspectief windenergie op land

De gemeente Hellendoorn valt vanuit dit position-paper in de aanduiding combinatiegebieden behoudens de Natura2000-gebieden en de laagvliegroute (Daarlerveen), welke gevrijwaard worden van windturbines.

Dit rapport zal verwerkt worden in een rijksstructuurvisie, waarbij het nieuwe kabinet eerst de nadere invulling zal moeten bepalen. Vindplaats:

http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/RuWo/Bijlage_nb-nr5-20100203_concept_ruimtelijk_perspectief_windenergie_op_land.pdf

concept

concept

Ruimtelijk Perspectief Windenergie op Land

Concept van 3 februari 2010

Ministerie VROM

Den Haag, februari 2010

(code voor postverwerking)

concept

concept

Samenvatting

In dit Ruimtelijk Perspectief worden ruimtelijke mogelijkheden voor doorgroei van windenergie op land geagendeerd en worden keuzes voorgesteld. Het doel is om in 2020 tenminste 6000 MW aan windenergie op land geplaatst te hebben. Dat zijn zo'n 1000 tot 1500 grote windmolens waar ruimte voor gemaakt moet worden. Deze ruimtelijke accommodatie vormt een nieuwe planningsopgave voor ons land. Het gaat om grote aantallen, grote regionale effecten en nieuwe opgaven voor landschapontwerp. Vanwege maat en schaal van de grote windmolens, is het efficiënt om windmolens zoveel mogelijk te concentreren in windparken en te laten aansluiten bij andere vormen van passend ruimtegebruik. Bundeling biedt bovendien de kans om nieuwe energielandschappen met allure te ontwerpen en te gaan maken.

Onderzocht is welke gebieden in Nederland geschikt zijn voor een gebundelde plaatsing van windmolens. Daarbij is gekeken naar windsnelheid, aanwezigheid van windmolens (of plannen daarvoor), maat en schaal van het landschap en mogelijkheden. Onderscheiden worden:

- a) gebieden, die zeer geschikt zijn omdat het er vaak en hard waait, omdat er al veel windmolens staan of plannen daarvoor zijn en omdat maat en schaal van het landschap overeenstemmen met maat en schaal van een windpark. Dat biedt kansen om voldoende windvermogen in windparken te realiseren en nieuwe energielandschappen te ontwerpen.
- b) gebieden, die geschikt zijn omdat het er waait en het karakter van het huidige ruimtegebruik overeenstemt met de plaatsing van windmolens. Dat biedt kansen om windvermogen te realiseren en de identiteit van het bestaande ruimtegebruik te versterken.
- c) gebieden die minder of ongeschikt zijn omdat het er naar verhouding weinig waait en omdat het landschap kleinschalig van karakter is. Plaatsing van windmolens is onrendabel en zou een wanverhouding creëren tussen windmolens en landschap.
- d) gebieden waar het vanwege vigerend beleid, wet- en regelgeving en intrinsieke natuur- en landschapskwaliteiten onmogelijk, onhaalbaar of erg lastig is om grote windmolens te plaatsen.

Op basis van dit onderzoek is de nationale visie op doorgroei van windenergie op land als volgt:

1. doorgroei in tien concentratiegebieden, die zeer geschikt zijn en waar grote windparken mogelijk zijn. In deze gebieden is in principe voldoende ruimte om grote windparken van meer dan 100 MW per park te situeren. Grote windparken zijn mogelijk in Noordoost Groningen, de Veenkoloniën, het Westen van Friesland, de Kop van Noord-Holland, het IJsselmeer/Markermeer, Flevoland, Regio Rotterdam, Goeree-Overflakkee, West Noord-Brabant en Zeeland. Deze concentratiegebieden

concept

concept

zijn in principe voldoende om de ambitie van 6000 MW in 2020 te realiseren.

2. doorgroei in een selectief aantal combinatiegebieden, die geschikt zijn en waar kleinschalige opstellingen van windmolens zorgvuldig kunnen worden ingepast. Dat zijn met name industriële omgevingen, agrarische productielandschappen en grootschalige infrastructuur van weg, water en spoor. Doorgroei is hier mogelijk wanneer windmolens voldoende renderen en bijdragen aan versterking van het karakter van het bestaande ruimtegebruik. Anders dan bij windparken vormen de combinaties geen eigen landschap. Deze combinatiegebieden zullen in de praktijk ook nodig zijn om de ambitie voor 2020 te realiseren.
3. geen grote windmolens in een selectief aantal vrijwaringsgebieden, waar het onmogelijk, onhaalbaar of onwenselijk is dat er grote windmolens staan of geplaatst worden. Dat zijn de Waddenzee (onmogelijk), militaire- en burgerluchthavens en hun aanvliegroutes, radarstations en onder laagvliegroutes (onhaalbaar) en alle Nationale Landschappen en Natura 2000 gebieden op land (onwenselijk vanwege intrinsieke natuur- en landschapskwaliteiten).

Het Ruimtelijk Perspectief is een nationale ruimtelijke visie. Het vormt een bouwsteen voor planologische beleidsvorming en –uitwerking op het vlak van duurzame energie en ruimte. Over uitvoerbaarheid worden in dit rapport verschillende voorstellen voor vervolgstappen gedaan. Dat gaat over:

- A. de concentratiegebieden: de afweging van maatschappelijke belangen en mogelijkheden in deze gebieden is dermate complex dat door Rijk, decentrale overheden en andere belanghebbenden per gebied binnen 12 maanden een ontwikkelingsperspectief gemaakt zal worden, waarin de nationale ambitie omgezet wordt in een regionale agenda van kansen, mogelijkheden, locatie(s) voor (een) windpark(en), te realiseren windvermogen en randvoorwaarden.
 - B. De combinatiegebieden: de afweging van maatschappelijke belangen en mogelijkheden in deze gebieden hoort thuis bij de decentrale overheden. Voor de combinatiegebieden worden in dit Ruimtelijk Perspectief een aantal ontwerpprincipes en voorbeelden aangereikt om lokaal en regionaal tot zorgvuldige oplossingen voor inpassing te komen. Aan de provincies wordt gevraagd om voor de combinatiegebieden een structuurvisie te maken, mede op basis van een gezamenlijke verkenning van richtlijnen en ontwerpprincipes;
 - C. De vrijwaringsgebieden: geen noodzaak voor afzonderlijke beleidsmaatregelen voor deze gebieden omdat het bestaande beleidsregiem volstaat en voldoet (resp. 'nee', 'ja, mits' en 'nee, tenzij');
- Voor de verdere uitwerking zullen de voorstellen moeten worden omgezet in regionale concretisering, planologische afspraken en convenanten en in formele wet- en regelgeving.

(code voor postverwerking)

Nawoord: Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig

Opgesteld door mevrouw Feddes, Rijksadviseur van het landschap
December 2009

vindplaats:

http://www.rijksbouwmeester.nl/cra/publicaties/pub_Windmolens_hebben_landschappelijk_verhaal_nodig.html

Het Nederlandse windplan 2020

Welke lessen zijn er nu te trekken uit deze bijeenkomsten?

In de werkbijeenkomst met de provinciaal bouwmeesters bleek dat elke provincie een andere aanpak voorstaat. Dat levert uiteenlopende voorstellen en kaartbeelden op. Voor Noord-Nederland bijvoorbeeld ontstaat uit de drie provinciale plannen het volgende totaalbeeld: drie grote windparken in Noord-Oost Groningen in een verder geheel 'windmolenvrij' landschap, lijnopstellingen bij de waddenkust die de voormalige Friese Middelzee accentueren, verspreide windmolens bij de dorpen in de Greidhoeke, een windpark aan de Friese kant van de Afsluitdijk en aan de overkant een paar grote windparken in de Wieringermeerpolder. Samen minder dan een kwart van de taakstelling voor heel Nederland van 6000 MW windenergie op land in 2020. De aanpak in Zeeland is minder streng dan die van Groningen, maar legt ook de nadruk op de concentratie van windturbines in de grote haventerreinen, en Flevoland (nu al goed voor 600MW) worstelt nog sterker dan de Wieringermeerpolder met het probleem dat men af wil van de 'wildgroei' van turbines – die vaak nog lang niet zijn afgeschreven – om een paar mooie en efficiënte windparken te kunnen maken.

Na deze bijeenkomst moest ik de vraag, of de optelsom van de huidige provinciale plannen het Nederlandse Windplan 2020 kan zijn, met 'nee' beantwoorden. Niet alleen is er geen zicht op dat op deze manier de ambitieuze taakstelling van 6000 MW wordt gehaald, maar ook voor het behoud van de landschappelijke schoonheid en verscheidenheid is het beeld te verbrokken. De uiteenlopende oplossingen zijn niet ingegeven door regionale landschappelijke verschillen, maar door een verschillend politiek klimaat per provincie. Men geeft zich bovendien onvoldoende rekenschap van het effect dat de windparken buiten de provinciegrenzen zullen hebben. Zo tekenen de drie provincies rond het IJsselmeer elk een eigen plan voor windparken in en langs het water, zonder het totaalbeeld af te wegen. Het meest leerzaam aan deze werkbijeenkomst, als aanknopingspunt voor het ontwerpend onderzoek, vond ik de verschillende opvattingen over de gewenste samenhang tussen windturbines en landschap. De drie noordelijke provincies laten in een notendop drie verschillende planningsopvattingen zien.

Groningen: optimaal concentreren op een paar plekken waar het geen schade oplevert (industriegebieden) en verder het landschap consequent leeghouden van windmolens.

Friesland: windturbines kunnen door hun plaatsing landschappelijke verschillen versterken; daarom bepaalde landschappen leeghouden en in andere gebieden de plaatsing van de turbines enten op het landschapspatroon.

Noord-Holland: afstrepen waar het planologisch ongewenst is en in de overgebleven gebieden intensieve nieuwe windlandschappen ontwerpen. Alle drie deze benaderingen zijn interessant en zijn het waard om verder uitgediept te worden. In scenariostudies voor het Windplan voor Nederland kan elke aanpak op een verschillend schaalniveau een rol spelen.

Tijdspad

De bijeenkomst in het NAI gaf antwoord op de vraag waar we ons bevinden in het proces vanaf de autarkische windpioniers naar de meest efficiënte toepassing van windenergie op de Europese schaal: ongeveer halverwege. Aan het begin van dit tijdspectief staat het aandoenlijke molentje dat Chris Westra veertig jaar geleden maakte voor de verwarming van het aquarium van 'kabouter' Roel van Duijn, aan het eind van het perspectief wenkt over veertig jaar de winddring van Art Zaaijer op zee, waardoor de energiesystemen van alle Europese landen rond de Noordzee gekoppeld worden. Dat inzicht geeft een criterium om de huidige windplannen aan te toetsen: zijn ze een nuttige stap voorwaarts in dit proces?

Zo is het natuurlijk nog steeds leuk als mensen voor eigen gebruik een klein molentje op hun erf zetten. Maar een stap vooruit in het proces is het niet. Dat is opschalen naar turbines die maximaal profijt trekken van wind op grote hoogte, zoals Chris Westra liet zien. We hebben het dan over molens met een masthoogte tussen de 80 en de 120 meter. Hoger is niet nodig om een continue windstroom te vangen, verwachten de technici. Ook op deze hoogte waait het aan de kust meer en constanter dan in het binnenland. Op zee waait het nog meer, maar het is duurder om turbines op zee te plaatsen, zeker offshore buiten de 12 mijlszone, en er zijn nog veel onzekerheden. Om in 2020 al voldoende opbrengst uit duurzame energie te halen ligt er dus een serieuze opgave voor windparken op land, is mijn conclusie. En dan de windparken zo vormgegeven dat de locatie van deze turbines – met een levensduur van ongeveer 30 jaar – een logische opmaat is voor een vervolgstap. Het is onvermijdelijk dat de nieuwe generatie windturbines, die de hoogte van de Euromast benaderen, het individueel initiatief voorbij is. Er moet een

nieuwe vorm worden gevonden voor de pioniersgeest van burgers en voor het economisch rendement dat veel boeren uit windenergie halen. Vanuit de technische 'state of the art' is er geen aanleiding om anders over het advies van Sijmons te denken: de opgave is opschaling. Die opgave kan echter alleen slagen met voldoende maatschappelijk draagvlak. Een eerste voorwaarde daarvoor is de mogelijkheid voor mensen om – financieel en emotioneel – betrokken te zijn bij de grote windparken, die misschien ver buiten hun gezichtveld staan. In de afgelopen twee jaar is er juist op dat vlak veel gebeurd. Het project Zeekracht, waar Douwe Tiemersma van Natuur en Milieu in het NAI over sprak, weet burgers te betrekken bij de ontwikkeling van windparken op zee, ver buiten hun dagelijkse leefomgeving.

Landschappelijk verhaal

Een tweede voorwaarde voor maatschappelijke acceptatie van windmolens is een mooi landschapontwerp, dat op een vanzelfsprekende manier het verhaal vertelt van de relatie tussen windparken en het landschap. Daarvoor heb ik in de twee bijeenkomsten nuttige aanknopingspunten gehoord. Op basis daarvan doe ik een voorstel voor een landschappelijke verhaallijn, die richting geeft aan de keuzemogelijkheden.

1 De industrielandenschappen

Begin met de Groningse aanpak: een optimale concentratie van windturbines op de grote havengebonden industrieterreinen. Eemshaven, Delfzijl, het westelijk havengebied inclusief het Corus-terrein bij Amsterdam, Europoort en de Maasvlakte, Moerdijk, Terneuzen en het Sloegebied. Hier passen de technische uitstraling en schaallose maat van de megaturbines perfect in het landschap. De studie die Riek Bakker en bureau bvr in opdracht van het ministerie van vrom hiervoor al hebben gedaan, laat zien dat er grote kansen liggen, maar dat deze strategie het uiterste vraagt van functiecombinaties en van het oplossen van beperkingen. De studie van Riek Bakker laat ook zien dat het betrekken van landinwaarts gelegen regionale bedrijventerreinen er voor zorgt dat er in heel Nederland turbines aan de horizon zichtbaar zullen zijn. Doe dat niet en houd de verhaallijn helder. Breng in beeld hoeveel vermogen windenergie er in de grote havenlandschappen opgewekt kan worden. Noteer het voordeel dat hier ook de grote energiecentrales staan!

2 Koester de vides

Daarna de Friese aanpak: een duidelijke keuze in welke landschappen megawindturbines wel en waar niet op hun plaats zijn. Het valt op dat de landin-

waarts gelegen zandlandschappen van Hoog-Nederland nu nog vides zijn; er staan daar nog maar heel weinig windturbines. Koester dat verschil! Zowel vanuit de beschikbaarheid van wind als vanuit de karakteristiek van het kleinschalige zandlandschap zijn grote opstellingen hier ook helemaal geen logisch verhaal. Alleen de grote hoogveenontginningsgebieden (de Peel en de Veenkoloniën) zouden vanuit de schaal en de ontstaansgeschiedenis van het landschap een uitzondering kunnen zijn. Uit de ervaringen van Friesland en Flevoland blijkt hoe lastig het is om met 'stoffer en blik' door het landschap te gaan om windturbines weer op te ruimen voor hun afschrijvingstermijn is bereikt. Pas dus op met korte termijn beslissingen die de lange termijn verhaallijn kunnen verstoren.

3 Gezicht naar de kust

De kustprovincies zijn windrijk en vormen een logische tussenstap naar zee. Binnen deze provincies hebben de zeekleilandschappen in principe een schaal en een rationele indeling die zich goed tot de maat van windturbines kan verhouden. Hier ligt de landschappelijke ontwerppoging! Eerst zou in beeld moeten worden gebracht welke deelgebieden om praktische, harde criteria (bijv. vogeltrekroutes) afvallen. Voor de overige gebieden past een scenario-gewijze verkenning van de mogelijkheden, verdeeld naar de volgende vier regio's: Noord-Nederland, de Zuiderzeepolders, de Hollandse kust, de Zuid-Westelijke Delta. Voor elk van deze regionale gebieden kunnen verschillende scenario's in beeld worden gebracht, variërend van de (Friese) aanpak om op basis van landschappelijke patronen een zorgvuldige plaatsing van turbines in kaart te brengen tot de (Noord-Hollandse) benadering van het ontwerpen van efficiënte windlandschappen met een maximale opbrengst. Afhankelijk van de landschappelijke karakteristiek van de deelgebieden zal er een andere voorkeursstrategie uit de bus komen.

De uitkomst van deze scenario's moet worden gewikt en gewogen. Hoeveel vermogen windenergie kan er – met behoud van landschappelijke identiteit en verscheidenheid – de komende 20 jaar per regio worden geplaatst? Wat verschuift er in die afweging als de regio's met elkaar worden vergeleken?

4 In het water

Vanuit de zeekleigebieden is het een kleine stap het water in: naar de relatief ondiepe zee binnen de 12-mijls zone en naar de voormalige Zuiderzee. Op het eerste gezicht liggen op zee vooral kansen. De abstracte schaallose compositie van windturbines komt bij uitstek op het water goed tot zijn

recht, met een zwerm draaiende wieken tussen de wolken en de golven. Windparken kunnen in het water een ecologische bonus geven, omdat tussen de molens geen intensieve visserij mogelijk is, of omdat ze gecombineerd worden met luwtegebieden. Maar er zijn ook beperkingen door scheepvaarroutes, vogeltrek, technische problemen bij het plaatsen en onderhoud van de molens en door de beleving. Vooral in het IJsselmeer-gebied maar ook voor de Hollandse kust is het visuele effect van schaalverkleining en onrust een afweging. Lijkt het grote blauwe hart van Holland opeens heel klein door de windparken in het Markermeer? Zijn vanaf alle badplaatsen langs de kust draaiende molens in beeld? Er is nog weinig ontwerp onderzoek gedaan naar windparken in ondiepe zee, het is hoog tijd hier een inhaalslag te maken. Het resultaat is een kaart, waarop de harde beperkingen zijn aangegeven en de ruimtelijk interessante locaties.

De bestuurlijke afweging

De accolade achter de vier hiervoor beschreven ontwerpstappen is een kanskaart in ruimte en tijd voor alle windturbinelocaties. Deze kaart heeft een focus op de kustgebieden: de haventerreinen, de vier zeekeilandschappen, de ondiepe zee en het IJsselmeer. Wanneer het onderzoek naar de Peel en de Veenkoloniën resultaat heeft gehad dan staan deze locaties er ook op.

De legenda benoemt de kansrijkdom van de verschillende locaties, in samenhang met fasering, kosten en afhankelijkheid van andere keuzes. Alle aangegeven locaties zijn in principe realistisch en verantwoord, maar vanuit geld, tijd of andere belangen niet allen gelijkwaardig. Deze kaart is de basis, maar is nog geen keuze. Die keuze kunnen bestuurders maken, liefst in een actieve samenspraak met betrokken burgers en belangengroepen. Door de kaart werkelijk interactief te maken worden de afwegingen inzichtelijk (bijvoorbeeld: hoeveel geld hebben we extra over voor wind op zee?) en er kan met de compositie worden gespeeld (bijvoorbeeld: maximale benutting van de ene regio, tegenover vrijspelen van een andere). Uiteindelijk wordt het maken van het windplan dan een soort 'Nationaal Gezelschapsspel Windkansens-kaarten'. Een interessante gedachte met een positieve werking op het maatschappelijk draagvlak.

Ytje Feddes
Rijksadviseur voor het Landschap

